

Tvangsvedtak: En merkedag for norsk psykologi

Fra Tidsskriftets intervju med daværende nestleder i Psykologforeningen, Anne-Kari Torgalsbøen, januar 2001.

PUBLISERT 5. desember 2011

---

1. desember 2000 vil stå som en merkedag i norsk psykologi. Denne dagen offentliggjorde Sosial- og Helsedepartementet «Forskrift om den faglige ansvarlige for vedtak». (...) Hovedregelen er i følge loven at spesialist i psykiatri har dette ansvaret. Men det blir slått fast at psykologer med spesialistutdanning i klinisk voksenpsykologi fra nå av, det vil si 1. januar 2001, kan ha faglig ansvar for vedtak. Jubelen sto i taket da dette ble kjent i NPF.

(...)

– Før lov om psykisk helsevern ble vedtatt var det slik at avdelingsoverlegen skulle være ansvarlig for vedtak. Faktisk var det ikke krav om spesialistutdanning i psykiatri. I den nye loven ble det presisert at det skulle være en spesialist i psykiatri som hadde faglig ansvar. Dette var jo et fremskritt i forhold til tidligere, men for psykologienes del har loven vært hemmende for deres faglige utfoldelse. De har ikke på selvstendig faglig grunnlag kunnet fatte vedtak om tvang. På grunn av knapphet på psykiatere har imidlertid mange psykologer i praksis hatt dette ansvaret. De gjorde jobben, men måtte ha psykiaterens underskrift. Psykologene fattet vedtakene i gavnet, men ikke i navnet. Dette var en uholdbar situasjon. Vi ble opptatt av at psykologenes ansvar måtte formaliseres, slik at psykologene kunne gjøre disse oppgavene med hjemmel i loven.

(...)

– Avgjørelser om bruk av tvang er en tung oppgave, og kan føles belastende, sier Torgalsbøen. – Men i psykisk helsevern for voksne er ansvar for tvangsinnleggelse og opphør av tvang nøye knyttet sammen med faglig ledelse. Derfor var vi nødt til å gå inn for at vi måtte få ansvaret for denne type vedtak.

– Vi har fått en ny spesialisthelsetjenestelov som slår fast at ledelse skal være profesjonsnøytral, og at det skal være en leder for hver avdeling, fortsetter Torgalsbøen. – I og med at det nå kan gjøres unntak fra hovedregelen i loven som sier at det bare er en psykiater som skal ha faglig ansvar, kan arbeidsgivere altså vurdere psykologer som faglig ansvarlige for tvangsvedtak, og dermed som fullverdige ledere i psykisk helsevern.

(...)

– Norge er ett av landene i Europa som ligger høyest i bruk av tvang. På hvilken måte vil NPF ta fatt i denne problemstillingen?

Etter min mening må vi ha som mål iverksette tiltak for å unngå bruk av tvang. Vi må reise en debatt om dette, for å øke psykologenes faglige bevissthet om temaet. Det dreier seg om å bruke psykologisk kompetanse for å finne alternativer til tvang. Jeg tror vi nå vil oppleve en større interesse for behandling av alvorlige psykiske lidelser blant psykologer i klinisk praksis.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 12, 2011, side 1191